

DOCUMENT PEDAGÒGIC DE L'ETAPA D'INFANTIL

1. PRESENTACIÓ:

A la nostra etapa hi ha alumnat amb edats compreses entre els tres i els vuit-nou anys. L'edat de promoció a l'etapa de primària no està consensuada, sino que varia en funció de l'evolució de l'infant i de la configuració de l'etapa de primària, però intentem que no estiguin més de 5 cursos en aquesta etapa.

La programació de l'etapa d'infantil es realitza a partir del nou currículum, el **Decret 21/2023**, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil.

L'educació infantil posa en el centre de totes les decisions a l'infant i al desenvolupament de les seves capacitats. L'alumne és el protagonista del seu propi aprenentatge i del grup al qual pertany, el qual ha de respectar i adaptar-se a la forma globalitzada de desenvolupar-se i aprendre.

En aquesta etapa, es treballa generant contextos educatius basats en situacions amb sentit, funcionals, significatives i contextualitzades, des del respecte als diferents ritmes i a la sensibilitat de l'etapa. La línia metodològica de l'etapa és essencialment *vivencial*, és a dir, treballem mitjançant activitats experimentals amb material divers, sigui assegut a la taula, a terra, a la catifa, al pati...

El currículum d'infantil s'organitza en **4 eixos**:

1. Un infant que creix amb **autonomia i confiança**.
2. Un infant que es comunica amb **diferents llenguatges**.
3. Un infant que **descobreix l'entorn amb curiositat**.
4. Un infant que forma part de la **diversitat del món que l'envolta** i promou situacions d'aprenentatge que impliquin els infants en **diferents experiències de la vida diària**.

Cada eix pren sentit des de la complementarietat amb els altres tres, i així s'hauran d'interpretar en les diferents situacions i

propostes de l'escola, des de la globalitat de l'acció i dels aprenentatges.

Així mateix, l'etapa d'educació infantil suposa l'inici del procés de desenvolupament de les **competències clau**, que seran les eines per continuar aprenent al llarg de la vida i que apareixen recollides a la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018.

2. ORGANITZACIÓ I METODOLOGIA:

TIPOLOGIA D'ACTIVITATS

A l'educació infantil, aprendre és, per a l'infant, construir nous significats de la realitat que l'envolta, els quals enriqueixen els propis coneixements prèviament adquirits i permeten la seva aplicació a noves situacions.

L'aprenentatge dels diferents continguts es fa plantejant activitats que tinguin interès i significat per al nostre alumnat, activitats molt experimentals que els aporten els estímuls necessaris per interioritzar i comprendre els continguts que han d'anar adquirint.

Algunes activitats que realitzem són:

- **Els espais d'experimentació** els duem a terme un cop a la setmana, cada aula realitza l'activitat en diferents horaris durant el matí, sempre respectant el ritme de cada alumne/a. Els espais que proposem són: la panera de tresors, el joc heurístic, la taula de llum i els espais de descoberta. L'organització és per grup de classe natural, però com a novetat i per poder fer ús del material de l'etapa i crear més oportunitats de trobada entre aules, hi ha grups classe que s'ajunten per dur a terme l'activitat. Aquesta organització es pot veure modificada cada curs segons els agrupaments d'aula que formen part de l'etapa. El que sí canvia cada setmana és el tipus d'activitat que s'ofereix a cada aula. Aquestes activitats es programen a nivell d'etapa, però deprés cada referent/s l'adapta segons el seu grup classe.

Els diferents espais i els seus materials van rotant. La presentació dels materials i la proposta als diferents espais ha de ser atractiva, oberta i que doni joc a que cada infant experimenti segons les seves necessitats i capacitats.

Per veure més informació sobre l'organització d'aquestes activitats, consulteu el document.

Veure l'annex 1: document espais d'experimentació.

- **Els racons de joc simbòlic** estan en dos passadissos de l'escola propers a algunes aules d'infantil. Allà hi podem trobar: el racó dels metges (amb un llitet, estris...), el racó de la caseta (cuina, menjador, estris de neteja, planxa, roba, nines, aliments...), el racó dels cotxes (pàrquing, cotxes, tren...), racó de les disfresses i maquillatge (perruques, gorros, ulleres, vestits, cap de nines, pinta ungles, pintes...).

Als racons juguen els i les alumnes de l'etapa que cognitivament estan preparats/des per fer un joc simbòlic que pugui enriquir els seus aprenentatges. Normalment, participen per grups aula, però també hi ha casos d'alumnes que comparteixen l'activitat amb altres grups. Així mateix, hi ha alumnes de l'etapa de primària que hi participen. Ens organitzem a principi de curs i cada aula té el seu horari, que s'acorda entre tota l'etapa a l'inici de curs per no solapar-nos.

Al passadís de racons, al final, disposem actualment d'un espai de lectura. El material el gestiona l'equip de la biblioteca. L'ús d'aquest espai l'organitza cada aula segons les necessitats de l'alumnat.

Veure annex 3: document de racons de joc simbòlic.

- **Toca i remena** es realitza un cop a la setmana. L'objectiu principal és fer que l'experiència de provar aliments sigui divertida i educativa, fomentant una actitud positiva vers l'aliment, a més d'adquirir hàbits saludables, per tal de que acabin tolerant més aliments. A nivell d'etapa es programen els aliments que els infants manipulen. A l'inici de curs es

marca quins son els infants susceptibles de participar, s'organitza un horari i es decideix si les activitats es realitzen a nivell d'aula o tribu.

Veure l'annex 4: document toca i remena.

- **Les sortides** sempre que sigui possible es programen a finals del curs anterior o a l'inici de cada curs. S'intenta que les sortides o activitats contractades guardin relació amb el projecte i amb els interessos del nostre alumnat (animals, experiments, aigua, música, espectacles visuals, auditius...).

COM TREBALLEM A LES AULES ?

Les aules d'infantil segueixen una estructura de treball molt similar, tot i que s'ha de tenir en compte que les característiques dels nostres alumnes no són iguals. Per tant, cada aula adaptarà segons les seves necessitats, per tal de donar resposta a objectius pedagògics, relacionals i lúdics.

Ens marquem unes rutines molt clares que permeten al nostre alumnat anticipar en tot moment el que faran i sentir-se segurs al llarg de la jornada escolar.

Rutines d'entrada: A les 9:30 h es va a buscar a l'alumnat al transport. N'hi ha que venen amb les famílies, alguns amb transport adaptat, i d'altres amb autocar. Les referents de les aules s'encarreguen d'acompanyar als nens i nenes a les aules. En alguns casos són necessaris reforços d'altres adults. Un cop fet l'acompanyament als alumnes, cada referent es dirigeix a la seva aula. Durant l'acompanyament a les aules és molt important no deixar mai un/a alumne/a sol/a a l'aula.

Repertori d'entrada: Els nens i nenes amb poca autonomia o dificultats motrius realitzen el repertori d'entrada amb el suport físic de l'adult i col·laboren en tots els moviments que puguin fer sols o modelats per l'adult. L'alumnat més autònom deixa la motxilla (cadascú té un lloc assignat). En el cas que portin jaqueta, se l'ha de treure i penjar-la al seu lloc (al seu penjador).

★ Exemple de repertori d'entrada:

En general les activitats que inclouen són:

- Obrir la motxilla i treure les seves pertinences (bossetes, agenda, llibreta de comunicació...). Cada cosa té el seu lloc assignat, segons la distribució de cada aula.
- Llegir les agendes.
- Activitat del "Bon Dia":
 - ★ Fer el bon dia saludant a adults i companys/es, tot escoltant la cançó que la identifica.
 - ★ Passar llista, fent la tria de fotos de companys/es i adults de l'aula que han vingut a l'escola i posant-los a sobre la imatge. A continuació fer comptatge de quantes persones hi ha a l'escola i quantes a casa.

Plafó bon dia:

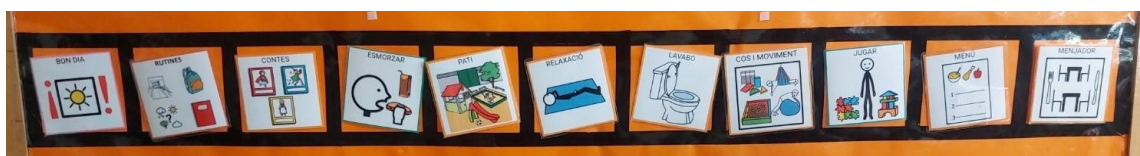
- ★ Dir com se senten aquell dia

★ Fer l'horari:

Observar o fer l'horari d'aquell dia. Les activitats es presenten amb pictogrames ARASAAC, objectes tangibles i/o llengua de signes en funció de les necessitats de l'alumnat. Hi ha dues modalitats d'horari, l'horari grupal i horari individual. Aquest últim el realitzen els infants que es troben preparats per fer-ho, aquesta decisió es consensua entre la tutoria i l'equip de logopèdia.

Horari grupal:

Horari individual:

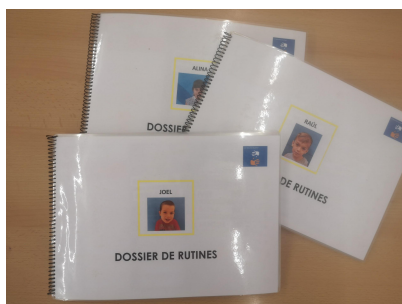

Mirar el temps:

- ★ Fer el dossier de rutines: aquest dossier el realitzen els infants que es troben preparats per fer-ho, aquesta decisió es consensua entre la tutoria i l'equip de logopèdia. Els dossiers a més a més, s'han d'adaptar als diferents nivells dels infants.

Un cop acabades les rutines del matí, s'inicia l'activitat diària.

Activitats d'aula: Durant la jornada es realitzen activitats d'aula programades setmanalment per la tutoria i d'altres per tot l'equip de l'etapa. En l'horari d'aula també queden recollides les sessions d'especialistes i serveis que es duen a terme al llarg de la setmana.

★ **Exemple d'activitats d'aula:**

Cal tenir present que en totes les activitats que es plantegen queden recollits els aspectes a treballar de comunicació, d'autonomia i de relacions amb l'entorn, d'un mateix i els altres.

Aquestes inclouen activitats de:

- De descoberta (de l'entorn, d'un mateix i dels altres):
 - ★ Experimentació
 - ★ Taula de llum
 - ★ Panera dels tresors
 - ★ Joc heurístic
 - ★ Racó de joc simbòlic
 - ★ Toca i remena
- De comunicació:
 - ★ Contes
 - ★ Demanda, tria
 - ★ Jocs de falda
 - ★ Activitats causa/efecte
 - ★ Activitats tipus Teacch
 - ★ Activitats pantalla digital
 - ★ L'activitat de cap de setmana
 - ★ Lectoescriptura
- De motricitat fina i gruixuda:
 - ★ Habilitats motrius
 - ★ Treball del cos
 - ★ Desplaçament per l'aula per treballar possibilitats motrius
 - ★ Desplaçaments per espais de l'escola
 - ★ Especialitats (taller d'art/plàstica experimental, música, música/estimulació, estimulació sensorial i psicomotricitat).
- Els serveis de fisioteràpia i de logopèdia:

Aquests serveis es poden incloure en algunes activitats d'aula o en sessions d'especialistes, depenent de la necessitat de cada alumne/a i de la funcionalitat de la intervenció en una sessió concreta.

- Esmorzar: les aules d'infantil esmorzen abans de sortir al pati.
- Pati: l'horari del pati serà el que marqui el document organitzatiu de cada curs.
- Rutines d'higiene i canvi de bolquer:

- Canvi de bolquer: es duu a terme normalment després del pati, però sempre es tindrà en compte les necessitats concretes de cada nen/a.
- Control d'esfínters: també es realitza un treball per treure el bolquer quan es valora des de l'aula/escola i des de casa que un/a alumne està preparat. En aquest cas és convenient que es faci un treball conjunt amb la família pautant unes directrius.

Hi ha elaborat un document en referencia al control d'esfínters on queden recollides les pautes i orientacions a seguir. Per tant, en el cas que es valori que algun alumne ha d'iniciar aquest tipus de treball, es consultarà i es posarà en coneixement de la família també, per iniciar el treball en conjunt. La informació, en tot moment, es compartida amb l'ED. *Veure l'annex 5: document protocol d'esfínters*

I altres activitats adequades al grup classe com:

- Fer el menú:

Es durà a terme moments abans d'anar a dinar.

- Repartir les bates del menjador:

- Encàrrecs:

Aquests es faran en funció de la necessitat de cada grup classe. Els encàrrecs seran per treballar l'autonomia, la comunicació, coneixement dels diferents espais de l'escola, desplaçaments o algun treball específic i significatiu per a un alumne en concret o grup classe en general. Aquest treball es valorarà des de cada tutoria. Alguns exemples serien:

- ★ Anar a buscar la clau a consergeria
- ★ Buscar material a altres aules
- ★ Anar a mirar el menú al menjador
- ★ ...

Rutines de sortida: Totes les activitats de rutina de sortida, i d'altres que es realitzen diàriament, cada aula les adaptarà al seu grup classe respectant el seu ritme de treball i nivell d'autonomia.

★ **Exemple de rutines de sortida:**

A les 16 hores, un cop acabades les activitats de la tarda, es fan les agendes i es comença el repertori de sortida en el que ens preparem per anar a casa (anar al lavabo, rentar mans, pentinar-se, fer la motxilla...). L'objectiu d'aquest repertori és potenciar l'autonomia personal de l'alumnat en la mesura de les seves capacitats. Esperem a sentir la música que ens indica que és l'hora de marxar a casa.

Al document de funcionament de les diferents aules podeu trobar el repertori que cada aula fa servir.

ALTRES ACTIVITATS DE L'ETAPA

Centre d'interès: A començament de curs, cada aula tria una mascota que la representarà al llarg del curs i dóna nom a l'aula. També es tria una titella/peluix, cançó i/o conte vinculat a la temàtica escollida. Aquesta temàtica és el fil conductor de moltes activitats que es realitzen al llarg del curs i en funció de les capacitats del grup classe es farà un tipus d'activitat o un altre.

Festes i/o activitats conjuntes: Durant el curs es podran plantejar activitats i/o celebracions de festes a nivell d'etapa. Aquestes es programaran i s'organitzaran amb tot l'equip de l'etapa. Els espais comuns podran ser aules, els patis de l'escola (prioritàriament el pati d'infantil) i/o altres espais de l'escola.

Aquestes activitats poden ser:

- ★ Festa de la tardor
- ★ Espectacles diversos
- ★ Dijous Gras
- ★ Activitats de projecte
- ★ ...

Aniversaris: Els aniversaris de cada nen i nena se celebraran a nivell d'aula. El dia del seu aniversari se'ls fa una activitat especial amb els companys/es de la classe, tot cantant, jugant o fent alguna activitat que al nen/a li agradi molt. A l'etapa tenim corones fetes que els hi posem durant el dia, és el/la protagonista, i aprofitem per fer fotos del seu dia, tot i així, també se li pot fer alguna de cartolina per a què se l'endugui a casa seva, decorada pels seus/es companys/es d'aula.

En cas que les famílies portin a l'escola alguna cosa per menjar o per beure, tot el que portin ha de ser comprat i empaquetat. Per normativa de salut, en cap cas poden portar aliments elaborats de casa.

Si porten molt menjar, a vegades, i un cop parlat primer amb totes les referents de la resta d'aules, l'aniversari se celebra al pati per poder compartir plegats tot el que ha portat la família.

PROGRAMACIÓ DE LES ACTIVITATS

Les activitats que es programen a cada aula estan pensades pel grup natural, però es tindrà en compte diferents aspectes per poder atendre la diversitat del grup aula en general i d'alguns alumnes de l'etapa en concret.

Aspectes a tenir en compte:

- Les activitats d'aula es poden fer amb l'aula al complet o en petit grup, aprofitant les hores que alguns alumnes surten de l'aula per fer logopèdia, fisioteràpia o alguna especialitat. Quan es treballa en petit grup, s'aprofita per reforçar activitats ja treballades o per fer un treball individualitzat amb l'alumne/a.
- Treball individualitzat. Mestre/a-alumne/a.
- Algunes activitats poden ser compartides amb algun altre agrupament de l'etapa. Per exemple activitats d'experimentació, de plàstica experimental, etc. En aquestes activitats es promou la relació amb altres alumnes i adults de l'etapa, alhora que es comparteixen els recursos (espai, activitats, material...).
- Segons les necessitats d'alguns infants, podran compartir activitats amb altres aules de l'etapa, o fins i tot amb altres aules de primària. El criteri per fer aquest tipus de treball entre diferents aules es valora des de la tutoria i des de l'etapa i va en funció de la necessitat d'aprenentatge de l'alumnat, de la socialització, i de les activitats que li pot oferir una altra aula i que per motius organitzatius o propis del grup on pertany no se li poden oferir.

3. ALTRES:

- **RELACIÓ AMB LES FAMÍLIES:**

- ★ **Inici de curs:**

Durant els primers dies cada tutor/a truca a les famílies de forma individual per presentar-se, rebre la informació pertinent de cada infant i explicar l'organització i funcionament concret de l'etapa i l'aula, a més d'aclarir dubtes organitzatius o personals que les famílies tinguin en aquell moment.

Adaptació dels alumnes nous:

En aquesta primera trobada des de l'equip de mestres de l'etapa s'informa les famílies que els i les alumnes que comencen nous al centre, faran un horari adaptat, on els primers dies no faran tota la jornada escolar ni faran ús del menjador ni del transport. Aquest període d'adaptació sol tenir una durada d'una setmana i és progressiu, però sempre es tindrà en compte l'adaptació de cada alumne/a, i es podria allargar aquest període uns dies més. Cada curs escolar s'informarà les famílies implicades sobre l'horari d'adaptació del curs vigent.

Es podria valorar en cada cas concret aquell alumnat de matrícula viva que per primera vegada estan escolaritzats si haurien de fer també el procés d'adaptació a l'escola.

- **TREBALL AMB LES FAMÍLIES:**

La relació amb les famílies es fa principalment mitjançant la llibreta viatgera; és una eina que s'utilitza diàriament per comunicar el més rellevant de la jornada. Els objectius principals són: que la família pugui parlar a casa amb els seus fills i filles del que han fet a l'escola i mantenir-nos, per ambdues parts, informats dels hàbits i rutines dels infants. Aquesta anada i tornada d'informació ens permet fer un treball conjunt família-escola.

Informacions concretes que afecten a tota l'etapa com les sortides, festes, etc. es fan mitjançant circulars per l'aplicació Telegram.

Al llarg del curs estan estipulades dues entrevistes per l'entrega d'informes (inicial i final). A més a més, tant les famílies com els/les tutors/es poden demanar fer una entrevista sempre que ho creguin convenient o necessari.

La via telefònica s'utilitza quan no hi ha retorn de la informació mitjançant la llibreta i en cas d'urgència (caiguda, malaltia, etc.).

Les referents de les aules són les encarregades de promoure la implicació de les famílies. La seva participació es pot dur a terme fent activitats relacionades amb el tema que s'està treballant, a proposta d'aquestes o simplement com a convidats. Creiem que és un aspecte important, ja que facilita al fet que l'alumnat vegi una continuïtat de la feina a casa.

A nivell d'escola, també es promou la participació de les famílies en diferents activitats oferint la possibilitat de venir a l'escola a realitzar una activitat dins l'aula, a nivell d'etapa o fins i tot, se'ls hi convida en algunes festes de final de trimestre per realitzar algun concert.

Nº REVISIÓ	Descripció de la modificació	Data
1	Creació del document	Juny 2020
0	Primera revisió	Juny 2023

5. ANNEXOS

ANNEX 1: ESPAIS D'EXPERIMENTACIÓ

HORARI: 1 dia a la setmana, 1 hora aproximadament. Els horaris s'organitzen a principi de curs per intentar no solapar activitats.

Agrupaments:	Es respectaran els grups classe, i els diferents espais es duran a terme a les aules de l'alumnat. Hi ha algunes aules que s'ajunten per optimitzar recursos, espai i personal. Cada curs pot variar en funció dels grups/aula.
Tallers que es realitzaran:	- Espai de taula de llum - Espai de panera i joc heurístic - Espai de descoberta/experimentació
Recursos humans:	Són els referents de l'aula.

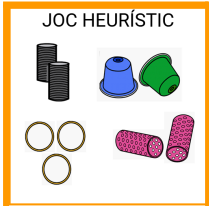
CALENDARI DE LES SESSIONS I ROTACIÓ DELS ESPAIS: Cada setmana els grups aules realitzaran una activitat diferent entre les tres propostes d'espais. I aniran rotant segons el calendari de cada trimestre, tenint en compte la resta d'activitats. Aquestes sessions es programen entre tot el personal docent de l'etapa a principi de cada trimestre.

DESCRIPCIÓ I FUNCIONAMENT DELS DIFERENTS ESPAIS:

ESPAI DE LLUM	
	
Descripció espai	Materials i recursos
Tant a la taula, com en el retroprojector com en el cub s'hi poden posar objectes, materials	Els materials que podem fer servir són: taules de llum, retroprojector, lots, ombres, gots

naturals, materials estructurats (cubs sensorials i de construcció), textures... per poder treballar així les característiques dels diferents elements, conceptes matemàtics, grafomotricitat, percepcions sensorials, etc.	de plàstic translúcids, safates transparents, formes geomètriques de paper cel·lofana, papers de cel·lofana decorats i plastificats, pedres transparents de colors, nombres de silicona transparents, sorra, pintura, aigua...
Possibles activitats que es poden fer: -Es presenta la taula de llum en un espai enfosquit i es presenta el material que es vol treballar a sobre de la taula. Cal acompanyar i intervenir quan es fa un mal ús d'aquest material i quan el nen/a no sap què pot fer. A la taula de llum, fer dibuixos, camins, muntar construccions, resseguir nombres, compondre nombres, comptar elements, fer activitats de grafia...cada material es pot adaptar a les capacitats de l'alumnat i segons els objectius a treballar. S'hi poden posar sorres, elements naturals i líquids, potenciant així un joc més lliure d'experimentació mitjançant sensacions visuals i tàctils. Tant la sorra com els líquids s'haurien d'utilitzar posant un plàstic transparent protector de la taula.	

ESPAI DE PANERA I JOC HEURÍSTIC	
	
Descripció espai	Materials i recursos
LA PANERA: és un joc d'exploració amb materials que es poden trobar fàcilment. No poden ser joguines i per descomptat tampoc perilloses. Hi ha diferents	Brotxes de diferents mides, fregalls tipus "nanas", estris de cuina de fusta, robes, raspall, pinta, pilotes de vímet, de punxes, de llana, estris metàl·lics

tipus d'objectes: naturals, fusta, de metall, cuir, roba, pell, cartró,...que facilitin als nens triar allò que més els interessa i tenir curiositat per descobrir les qualitats i novetats de les coses. La seva finalitat és fomentar la descoberta i el desenvolupament del tacte, coordinar sentits i moviments del cos, crear un treball individual i fomentar la comunicació entre els nens i les nenes que participen en el joc.

Els materials s'ha de revisar i netejar després de cada sessió.

Joc heurístic: és una activitat d'exploració i combinació d'objectes diversos i variats. És la continuació de la Panera dels Tresors. Es selecciona tres o quatre tipus de material sensorial diferents i a la vegada s'escull els recipients adients que faran de contenidors. Els nens i les nenes manipulen, exploren i combinen lliurement els diferents materials buscant totes les possibilitats sense la intervenció de l'adult, en un primer moment, però si es veu que és necessari, donarà models per fer i acompanyarà l'activitat. Finalment, hi ha la recollida i classificació dels objectes. L'adult els ajuda a recollir i els orienta gestual i

(culleres, clauers grans, motlles per fer pastissos, taps de pot,...), esponges, estovalles de suro, petxines grans, taps de suro, pinyols d'alvocat, pedres de riu grans, rulos pel cabell, anelles de cortina, bobines, rodets de fil, capsetes de cartró, moneder de pell, estoig d'ulleres de pell, pilotes de tennis, taps de banyera, tub de goma, goma de cafetera, petits àlbums, paper alumini,...

El material del joc heurístic pot ser: anelles, cintes, botons, pilotes de ping-pong o d'altre tipus, pompons, pinces, rul·los, cordills, taps de suro, taps de plàstic, taps metàl·lics, pots de llauna, rotllos de cartró, pedres grans i petites, petxines, carrets de fil, oueres, pots d'actimel,...

verbalment per trobar el material que correspon a cada contenidor.	
Possibles activitats que es poden fer: -Es presenta la panera en una catifa al terra i es deixa que els/les alumnes experimentin amb els diferents materials. -Es presenta tres materials diferents a diferents taules de l'aula o espais del terra, segons necessitats del grup classe (p.ex: aros, cintes i rulos). Cada material en una safata i amb altres recipients buits que permetin el joc d'omplir i/o buidar. Deixem que els nens experimentin lliurement o bé intervenim modelant el joc i oferint més propostes per a fer. El paper de l'adult és d'observador i realitza l'acompanyament a aquells infants que ho necessiten.	

ESPAI DE DESCOBERTA/EXPERIMENTACIÓ	
	
Descripció espai	Materials i recursos
El joc de la descoberta parteix i potencia l'activitat espontània del nen/a. L'adult organitza l'ambient, observa que els infants se sentin còmodes i segurs i vetlla pel manteniment dels materials. Si el grup ho permet, l'adult intenta no intervenir gaire, ja que és una activitat que es presenta per propiciar la manipulació de l'entorn de manera autònoma. Tot	A l'espai de descoberta podem fer servir <u>material inespecífic continu</u>: sorra cinètica, farina, pa ratllat, sal, sucre, llegums, pasta, blat de moro, serradures, menjar d'ocells,... I <u>material inespecífic no continu</u>: fustes planes, troncs petits i grans, blocs de suro, taps de suro, petxines, pedres, pinyes, fulles, branquetes, escorça d'arbre, fang, lupes, fotos de

i així, a vegades hi ha infants que necessiten la guia o modelatge per participar. Els infants experimenten el plaer de la sorpresa donat que a cada sessió es pot proposar un material diferent. Cadascú segueix el seu propi ritme.	propostes de construccions com a model pels nens,... Taules d'experimentació, safates de diferents mides, tovalles per posar al terra i que ajudi a centralitzar el material i mantenir-lo net,... També es farà ús de l'espai del terra per treballar l'experimentació amb diferents materials. Aquests materials es troben a l'armari que hi ha al costat del menjador petit. La renovació d'aquest material es va fent segons les propostes programades per a cada curs.
Possibles activitats que es poden fer: -El material es presenta a dins d'unes safates poc profundes posades a la taula d'experimentació o sobre les taules. Es donen alguns estris que permetin omplir, buidar o agafar, com per exemple gots transparents, culleres petites,... Anem verbalitzant (està buit, està ple, hi ha molt, hi ha poc,...) i acompanyant el que es fa i/o deixem que experimentin lliurement. Reconduïm quan es llença el material a fora de l'espai destinat a experimentar.	

ANNEX 2: TOCA I REMENA:

JUSTIFICACIÓ: En els últims anys hem vist augmentar considerablement el nombre d'alumnes que arriben a l'escola amb problemes d'alimentació. És per això que hem vist la necessitat d'estructurar les intervencions i estratègies que normalment emprenem.

S'ha de tenir present que l'alimentació és un procés que està lligat a la imitació, la comunicació, la vida en grup i a les relacions socials. A través del vincle que s'estableix s'ajuda a contenir el malestar de l'infant.

Crear un clima tranquil serà la clau perquè el nen pugui estar relaxat i es vagi obrint a provar aliments nous. El fet de menjar ha d'estar lligat al plaer i al vincle. Per aquest motiu, s'ha implementat l'activitat del TOCA I REMENA a l'etapa d'infantil, on es propicien sessions manipulatives tenint en compte els cinc sentits. Aquesta proposta va adreçada a aquell infants que presenten problemes alimentaris i rigidesa davant alguns tipus de menjars.

L'objectiu principal és fer que l'experiència de provar aliments sigui divertida i educativa, fomentant una actitud positiva vers l'aliment, a més d'adquirir hàbits saludables, per tal de que acabin tolerant més aliments.

MARC TEÒRIC: Es basa en el decret 21/2023, de 7 de febrer, de l'ordenació de l'ensenyament de l'educació infantil. Fent referència al eix 1 (Un infant que creix amb autonomia i confiança) i a la competència específica 4 (Progressar en l'adquisició de normes i hàbits saludables i eco socialment responsables, guanyant confiança en les pròpies possibilitats i capacitats per construir la pròpia identitat).

L'avaluació d'aquesta proposta es realitzarà a partir de l'Ordre ENS/484/2009, de 2 de novembre, per la qual es determinen els procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació del segon cicle de l'educació infantil.

Aquesta proposta s'emmarca en el decret 150/2017, del 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. tenint en compte aquesta normativa i partint d'un sistema educatiu inclusiu, també ens basarem en el Disseny Universal d'Aprenentatge (DUA).

OBJECTIUS:

- Exposar i dessensibilitzar els estímuls que causen la resposta ansiosa que mostra davant alguns aliments.
- Experimentar amb aliments diversos per tal de familiaritzar-se amb les sensacions que li produeixen els estímuls.

- Aplicar les rutines d'alimentació per ser autònom en el seu dia a dia i trencar la rigidesa alimentària.

TEMPORALITZACIÓ: Aquestes sessions es porten a terme una hora a la setmana durant tot el curs escolar.

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ: Utilitzem una metodologia flexible i oberta, on es permet que l'infant sigui el protagonista de les vivències que li provoquen els diferents aliments. Per portar a terme aquesta proposta, en primer moment es posa a l'aula la cançó de "Remena nena" de la Guillermina Mota (versió Alexia Pascual de Euforia) mentre els infants es posen la bata. Seguidament els infants seuen a la cadira esperant la presentació del nou aliment. S'inicia amb un plafó d'anticipació on es mostra a l'infant els aliments a manipular i la seqüència didàctica a seguir.

Depenent la tipologia d'infants que hi hagi aquell curs dins l'etapa, les sessions es realitzen a nivell d'aula o es poden fer algun tipus d'agrupament entre diverses aules.

Cal destacar que aquesta metodologia proporciona una guia general, però s'ha de tenir present que cada infant és únic i pot requerir adaptacions segons les seves necessitats individuals.

Un cop acabada la sessió, s'ha d'indicar que l'activitat s'ha acabat de manera verbal i amb el suport visual del pictograma d'Arasaac, que es troba darrere del plafó d'anticipació.

MATERIALS: El material que s'utilitza per les sessions del toca i remena es troba a un armari de l'etapa d'infantil situat al passadís al costat del racó de disfresses, en un armari petit que hi ha d'etapa.

Dins hi trobem:

- Plats
- Bols
- Culleres
- Forquilles
- Ganivets
- Ratllador
- Estovalla

Tot el material que s'utilitza és de plàstic dur. Hi ha la quantitat suficient com per repartir entre els infants i que cadascú pugui estar manipulant i tastant l'estona que necessita.

MESURES I SUPORTS: Les mesures i suports de l'activitat, es concreten a l'inici de cada curs depenent de les característiques de l'alumnat. Tot i

així, sempre hi haurà l'anticipació de l'activitat i es mostraran els aliments a manipular.

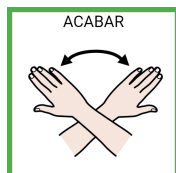
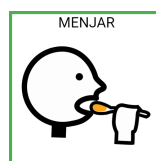
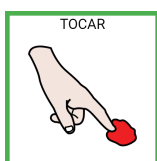
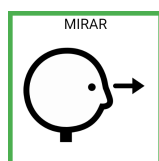
AVALUACIÓ: L'avaluació és contínua i global, per tal d'avaluar tots els coneixements que van adquirint al llarg de les sessions i no prendre com a referència una activitat en concret. La persona referent farà servir una graella d'observació, el diari d'aula de registre de com ha anat la sessió i l'autoavaluació per part de l'alumnat. Aquestes graelles s'omplen a cada sessió:

ALIMENTS:	Alumne 1	Alumne 2	Alumne 3	Alumne 4	Alumne 5
Ha mirat l'aliment					
Ha tocat i manipulat l'aliment					
S'ha apropat a la boca l'aliment					
L'ha llepat amb la punta de la llengua					
Ha tastat l'aliment					
S'ha empassat l'aliment					
Participa de manera autònoma					
Participa amb l'acompanyament de l'adult					
Respecta als companys/es					
Respecta als referents					
OBSERVACIONS:					

Llegenda: Posem una **X** si ho fa

PICTOGRAMES:

ANNEX 3: RACONS DE JOC SIMBÒLIC:

MARC TEÒRIC: Per tal d'emmarcar el següent document a nivell teòric ens proposem diferents aspectes que volem definir i ampliar.

Cal destacar, com trobem de forma específica dins del currículum del segon cicle d'infantil que una forma d'organització estesa en educació infantil són els racons, els quals permeten posar en pràctica actituds de col·laboració, de respecte i d'integració, així com un ús diversificat del llenguatge i la lliure distribució de rols, la planificació compartida de l'acció i el respecte per unes normes mínimes. Els racons han d'afavorir la creativitat, a través del joc i la manipulació de materials, i l'adquisició d'aprenentatges significatius i funcionals. En ocasions suposen una presentació de materials específics que afavoreix un determinat joc simbòlic.

Segons Piaget (1959) el joc és un reflex de les estructures cognitives i, a més, contribueix a l'establiment de noves estructures mentals. Les diverses formes que el joc adopta al llarg del desenvolupament infantil són conseqüència de les transformacions que experimenta les estructures cognitives. Segons aquest autor el desenvolupament cognitiu condiciona el joc. Cal, doncs, que el joc sigui una activitat lliure i voluntaria, ja que com assenyala Wallon (1976) quan el joc s'utilitza per a aconseguir un fi únic aquest perd l'atracció cap a l'infant.

Per a Piaget (1959) el símbol és l'estructura mental que fa possible la ficció i amb aquesta nova adquisició s'inicia el joc simbòlic. Aquest domina entre els 2 i els 7 anys, però es prolonga molt més temps. Coincideix amb Wallon (1976) considerant que es dona una imitació de situacions de la vida real, ja que els infants es basen en la capacitat de representació, utilitzant els símbols i la imitació.

Així doncs definim el joc simbòlic com aquell joc d'imaginació i creativitat que permet als infants "fer com si...", "utilitzar com si fos...", "representar allò que..." o "ser aquell que fa..." entre d'altres. És una tipologia de joc on els nens adopten diferents rols i representen personatges, accions i esceneres que sovint es donen a la vida quotidiana i propera.

Per finalitzar, cal tenir en compte la definició de joc simbòlic que trobem al currículum del segon cicle d'infantil on diu que és aquell joc a través del qual es recreen i es van interioritzant la complexitat de les relacions humanes (l'amistat, els conflictes, la mediació, l'ajuda...). En el joc simbòlic els objectes, les accions i les situacions representen i adquireixen diferents significats que permeten als infants desenvolupar-se a nivell afectiu, motriu, cognitiu, social i comunicatiu.

JUSTIFICACIÓ: A l'etapa d'infantil s'ha plantejat el treball per racons i, per tal de facilitar l'accés i poder-los compartir amb totes les aules de l'etapa, s'ha decidit transformar el passadís d'infantil i que sigui, a més d'una zona de pas, la zona dels racons.

Tradicionalment, s'ha considerat l'aula com el principal espai d'ensenyament-aprenentatge, però actualment sabem que no és l'únic i que qualsevol espai es pot repensar per transformar-lo en un entorn pedagògic. D'aquesta manera podem optimitzar els espais buits o de pas de l'escola i donar-los un ús educatiu.

Segons Barrera, Corts, Fatsini, i Guitart (2006) "els espais, en la seva concepció, tenen una finalitat estructuradora de la intervenció educativa, però podem donar-los un ús instrumental: com a instrument pedagògic que afavoreixi la intervenció educativa en els centres".

La tipologia d'alumnat de la nostra escola fa que, per alguns, no sigui possible o necessari l'ús d'aquesta estratègia pedagògica i, per tant, els racons no són imprescindibles en el dia a dia dins de l'aula, però sí que són

necessaris a l'escola perquè en facin ús aquells infants a qui el seu ús sí que els és beneficiós.

«L'organització per racons, estesa a totes les aules d'educació infantil, sorgeix d'atendre les necessitats que manifesten els nens d'aquestes edats (joc, moviment, socialització, comunicació, autonomia, experimentació, descans, creació, etc.), i no solament representa una organització espacial determinada, sinó també tota una "filosofia educativa".»

Aquest és un document obert i flexible, que s'haurà de revisar cada inici de curs en funció de la tipologia d'alumnat que hi hagi a l'etapa. Cada inici de curs ens haurem d'organitzar i cada aula tindrà el seu horari.

OBJECTIUS: Tenint en compte els objectius generals que apareixen al currículum d'educació infantil, considerem que les sessions de racons s'engloben en aquests:

- Ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma, resolent situacions quotidianes amb actitud positiva i superant les dificultats.
- Aprendre amb i a través dels altres, gaudir de la relació i integrar-se en el grup tot establint relacions afectives positives amb actituds d'empatia i col·laboració i intentant resoldre conflictes de manera pacífica.
- Representar i evocar aspectes de la realitat viscuda, coneguda o imaginada i expressar-los mitjançant les possibilitats simbòliques que els ofereix el joc i altres formes de representació.
- Comprendre les intencions comunicatives d'altres infants i persones adultes i expressar-se mitjançant la paraula, el gest i el joc.

TIPOLOGIA DE RACONS: Com s'ha dit anteriorment, els racons de l'escola estan situats al passadís d'infantil, menys un d'ells que es troba al passadís que va d'infantil a les aules de pluris. És important cuidar l'estètica dels racons per a que siguin atractius pels infants que hi

participen en aquestes sessions i possibilitin un joc simbòlic real i proper a la vida quotidiana. Per aquest motiu es procura que els materials siguin naturals (fustes, robes, metalls...) i del nostre dia a dia, evitant en la mida del possible l'ús de plàstic. També s'ha de donar importància a com es presenten els racons, per això, és necessari que els materials es disposin de forma ordenada i cuidada., i que els seus colors siguin suaus i relaxants.

No totes les joguines son adequades pels racons, així que tot el material que hi ha es consensuat per tot l'equip, no es poden portar nous materials i posar-los sense que hagin estat consensuats per tots els membres de l'equip educatiu d'infantil.

A cada racó hi ha un plafó de pictogrames d'Arasaac amb el vocabulari específic de cada espai. D'aquesta manera, els i les alumnes que ho necessitin poden fer-lo servir i ens permet treballar a l'aula vocabulari concret de cada racó. Els diferents racons estan separats entre sí amb mobles i/o cortines que ens serveixen per a guardar diferents materials.

A dia d'avui, tenim muntants el racó de la caseta, el racó dels cotxes i el racó de les disfresses i maquillatge . A més a més, al passadís que va a la botigueta podem trobar guardats d'altres com el racó de metges i el racó de construccions (taula de feines, construccions...). Aquests es muntaràn depenent les necessitats i interessos dels infants de l'etapa d'infantil que els vagin a utilitzar.

Què trobem a cada racó?:

- Racó de la caseta: en aquest racó hi ha una taula de planxar, una cuina de fusta, estris de cuina, aliments, una tauleta, dues cadires, un llum, uns bressols, nines, cotxets,...

- Racó de cotxes: en aquest racó hi ha un pàrquing, cotxes, un tren, vies de tren,...
- Racó de perruqueria i maquillatge: en aquest racó trobem miralls de cos sencer, tocador, maquillatge, nina per pintar i pentinar, etc.

ORGANITZACIÓ I METODOLOGIA: Per tal de poder treballar les diferents habilitats i competències que ofereix el joc simbòlic es proposa una sèrie de fases per tal de poder treballar els diferents racons i materials exposats. Per tal de poder conèixer les possibilitats i diferents opcions que ofereix cada racó es proposa fer un treball de cada racó per tal de que els infants puguin assolir el coneixement.

1. Presentació / Exploració → En les primeres sessions es deixa explorar lliurement els diferents objectes que hi ha al racó sense necessitat de poder atorga-los-hi el simbolisme propi del joc simbòlic ja que l'objectiu de la sessió és que ells explorin i manipulin els diferents objectes.
2. Inici al joc simbòlic → En cas de que en el grup d'infants no sorgeixi de manera espontània cap interacció amb els objectes, l'equip educatiu o amb els companys/es, les referents presentarà els objectes al grup d'infants i modelant les diferents possibilitats d'execució d'aquests. Per exemple, què és pot fer amb un got? Parar taula, servir aigua, rentar-lo, etc.
3. Reconeixement → Tantes sessions com es considerin per tal de que el grup d'infants es pugui familiaritzar amb el joc.
4. Realització de Joc simbòlic → Un cop integrats els coneixements els infants mostren interès per jugar de manera autònoma amb els diferents elements de cada racó.

EL PAPER DE L'ADULT: L'adult ha d'acompanyar el joc que fa l'infant modelant aquest, quan és necessari, posant paraules a allò que fan, enriquint el propi joc, reconduint si cal, provocant situacions de joc entre

els infants entre d'altres. El paper de l'equip educatiu s'adaptarà segons les necessitats del grup d'infants. Tanmateix, de manera general podem diferenciar dos tipus de rol.

- En els grups on la dinàmica de joc simbòlic no es generi de manera espontània, l'equip educatiu provocarà i modelarà diferents situacions i tindrà un paper de guia i acompanyament.
- En els grups on sorgeixin de forma natural situacions de joc simbòlic, el paper de l'adult serà d'observador i en els moments que es consideri necessari també de guia.

PERFIL DE L'ALUMNAT: Als racons juguen els infants de l'etapa que cognitivament estan preparats per fer un joc simbòlic que pugui enriquir els seus aprenentatges. Normalment participen per grups aula però també hi ha casos d'alumnes que comparteixen l'activitat amb altres grups.

Els racons estan ubicats al llarg del passadís d'infantil, fet que possibilita poder estar-hi participant en el passadís o poder-los entrar a dins de l'aula. Pot passar que algun grup d'infants o alguns infants en concret no estiguin preparats per fer racons a l'espai del passadís (els motius poden ser diversos: espai obert, possibilitat de fer fugides, espai amb massa estímuls, etc). Però es pot iniciar aquest joc simbòlic a dintre de l'aula traslladant els jocs, i així iniciar un joc simbòlic modelat i de forma progressiva. Seran les referents del grup qui decidiran si el grup està preparat o no per fer l'activitat de racons, tot tenint en compte la valoració del curs anterior i el moment en què es troba actualment l'infant.

TEMPORALITZACIÓ: Les sessions per norma general són setmanals i tenen una duració aproximada de 30 minuts. Tot i així es valorarà en funció de les necessitats de cada grup. A continuació es E. i Guitart, R. (2006). Els espais. *Guix Elements d'Acció Educativa*, 325, 18-23. presenta una proposta d'estructuració:

- Presentació / Elecció del racó. (5-10 minuts) L'anticipació dels

racons es pot realitzar de diferents maneres en funció de les necessitats dels infants. Hi ha grups on simplement se'ls avança l'activitat amb el pictograma de racons i del racó específic que es realitzarà. I altres grups que poden fer elecció del racó on volen anar. Per això hi ha disponibles unes graelles d'elecció (Annex 1) on poden posar la seva foto i els pictogrames específics de cada racó.

- Joc simbòlic (10-15 minuts)
- Recollir (5-10 minuts)

AVALUACIÓ:

L'avaluació dels racons serà mensual i es farà mitjançant la graella que s'adjunta a continuació:

NOM:	RACONS ON JUGA												DATA:
VALORACIÓ DE LA SESSIÓ													
Interacció amb els companys	Pren iniciativa		Manté el contacte		Tipus d'interacció				Llenguatge			Suport	
	SI	NO	SI	NO	Joc	Conversa	Físic	Imitació	Oral	Gestual	Visual		
Interacció amb els companys	Pren iniciativa		Manté el contacte		Tipus d'interacció				Llenguatge			Suport	
	SI	NO	SI	NO	Joc	Conversa	Físic	Imitació	Oral	Gestual	Visual		
Interacció amb els objectes	Ús		Tipus de joc										
	Real	Figuratiu	Manipulació	Exploració	Estimulació	Construcció	Imitació	Simbòlic	Altres				
Llenguatge	Tipus			Funció							Suport		
	Oral	Gestual	Visual	Resposta	Demanda	Explica	Conversa del joc						
Comportament i conducta	En el joc		En la recollida		Conflictes				Suport				
	Autònom	Depenent adult/ company	Recull	Classifica									
Propostes de millora i altres aspectes importants													

ANNEX 4: PROTOCOL CONTROL ESFÍNTERS:

ORIENTACIONS:

S'entén per control d'esfínters el procés d'aprenentatge dels hàbits higiènics relacionats amb la micció i la defecació, que es produeix a la infantesa. En el desenvolupament evolutiu infantil, el control d'esfínters es produeix al voltant dels dos-tres anys d'edat. Tanmateix, l'edat no serà un únic i aïllat indicador a tenir en compte, sinó que caldrà donar principalment importància al moment maduratiu i a les particularitats personals i fisiològiques de cada infant en el moment d'iniciar l'aprenentatge.

Aquest hàbit és de gran importància tant per a la família com per a la correcta integració de l'infant en el seu entorn escolar i social, però sobretot per al propi nen/a pel fet d'assolir un gran progrés en la seva autonomia personal.

Aquest aprenentatge és relativament complex, tant per als adults que acompanyen el procés com pels propis infants, ja que implica aspectes com: un control muscular voluntari conscient i inconscient, un bon nivell d'atenció o una bona consciència del funcionament corporal. Així doncs, per tal de garantir l'èxit cal determinar el nivell maduratiu i valorar els requisits assolits per cada nen/a abans d'iniciar l'aprenentatge. Ja que si no s'inicia en el moment que l'infant està preparat, l'esforç no tindrà el resultat esperat i es poden sorgir possibles efectes adversos o de rebuig per part del nen/a.

Inicialment, es comença treballant de manera exclusiva, pel control d'esfínters diürn, i no es comença amb el nocturn fins que el primer no s'ha assolit. Per norma general, el control nocturn s'inicia un any després de forma espontània i sense més dificultats, ja que el múscul està exercitat. Tot i això, hi haurà casos en els què es necessiti més temps o unes pautes d'aprenentatge semblants a les del control diürn. Cada cas s'haurà de valorar de manera particular arribat el moment.

És convenient que es realitzi en un moment estable i conegut per l'infant, i on es pugui oferir una dedicació màxima. Tot i que habitualment es recomana iniciar aquest tipus de treball en èpoques de l'any que hi hagi millor clima (primavera o estiu per exemple), com ja s'ha comentat anteriorment és important que tinguem present: el nivell maduratiu de cada infant i tots els indicadors que ens ajuden a observar que està

preparat per iniciar un control d'esfínters.

Un cop iniciat el procés d'aprenentatge, no s'ha d'alterar, posant-li i llevant-li els bolquers a conveniència de sortides, visites, cap de setmana... Es tracta que el nen o la nena compregui què, com i on ha de fer sempre les seves necessitats. Per això la rutina i la constància és fonamental perquè el seu procés mental es realitzi abans.

És fonamental ser sistemàtics en el procediment i tenir molta paciència, ànim i confiança en l'assoliment. Els "accidents" seran freqüents, però aniran desapareixent poc a poc. Per aconseguir que l'aprenentatge sigui exitós és de vital importància que hi hagi comunicació i col·laboració entre la família i l'escola. Tant si la demanda és realitzada per part de la família com per part de l'escola.

A l'hora de començar qualsevol nou aprenentatge no podem oblidar, les característiques psicopedagògiques de qui aprèn. Cal tenir en compte la manca d'habilitats comunicatives o les dificultats per generalitzar l'aprenentatge a diferents contextos. Per tant, caldrà preveure reunions amb la resta d'especialistes que atén a l'alumne/a, i així facilitar el procés a nivell de comunicació, desplaçaments i/o adaptacions.

Aquest tipus d'aprenentatge podria generar un ambient de tensió, i en ocasions l'infant el pot utilitzar com una manera de cridar l'atenció o per evitar situacions que no li venen de gust. Per tant, és fonamental tenir una mirada comprensiva envers l'aprenentatge de l'hàbit: acollida emocional, ús de reforçadors positius, mostrar-se pacient davant les respostes comunicatives, conductes alternatives o modelatge.

FASES DEL PROTOCOL:

Detecció de prerequisits: Abans de començar un control d'esfínters s'hauria de reflexionar sobre algunes qüestions importants:

- Moment maduratiu del nen o la nena: (no sempre s'haurà de tenir en compte de manera exclusiva l'edat cronològica de l'infant).
- Per què volem iniciar el control d'esfínters en aquest moment. S'observa la necessitat des de l'escola o és la família qui fa la demanda.
- Hi ha acord i col·laboració entre la família i l'escola per dur a terme

el programa, sempre tenint en compte la situació personal de cada família. S'aconsella iniciar el treball de manera simultània.

- En cas que no hi hagi acord es comunicarà a l'equip directiu per valorar el procediment a seguir, en benefici de l'infant (Si cal intervenció de l'EAP, si es considera que madurativament l'infant no està preparat, etc)

A la següent graella es recullen un conjunt d'indicadors que ens ajuden a identificar que l'infant està preparat per iniciar un control d'esfínters:

Indicadors	
1	Mostra interès per l'espai i rutina d'anar al lavabo. (*)
2	Observa a altres persones quan utilitzen el lavabo (companys/es, familiars...).
3	És capaç d'estar sec almenys durant 50 minuts amb bolquer.
4	Pot estar assegut/da tranquil·lament al vàter o orinal durant un parell de minuts (amb adaptador o sense).
5	Mostra signes de ser conscient que està mullat o brut (es mostra incòmode o es vol treure el bolquer).
6	Mostra algun indicador de que té ganes o expressa (amb el sistema comunicatiu que utilitzi) que ha fet pipi o caca quan porta el bolquer.
7	El nen/a és capaç d'entendre algunes ordres senzilles
8	Fa pipi o caca quan el seiem al lavabo.
9	Quan observem que té ganes de fer pipi/caca i li diem que

	esperar fins arribar al lavabo, s'aguanta.
10	Roman assegut/a durant almenys 5 minuts.
11	Té certa autonomia per vestir-se o desvestir-se
12	Té el nen/a un horari regular per fer pipí o caca.

() Abans d'iniciar el treball d'aprenentatge del control d'esfínters, es fa necessari treballar una rutina prèvia de l'activitat d'anar al lavabo. Aquesta rutina es planteja amb cada infant de manera concreta i s'ha d'incloure en els continguts a treballar amb aquest alumne/a. Des de casa és necessari que aquesta rutina també es vagi treballant.*

Carta de compromís: Un cop iniciat el treball del control d'esfínters, redactar una carta de compromís específica per a cada infant, per tal de recollir els acords entre família i escola. Adjuntem un exemple al final de document.

Fase de preparació i registre de dades

- Cal fer un treball previ amb les eines i suports visuals que cada infant necessita: coneixement de l'espai de l'WC, pictogrames, tira de seqüència, contes, vídeos...
- Si considerem que un infant mostra forces indicadors d'estar preparat per iniciar l'aprenentatge, podem fer un recull en paral·lel per mesurar cada quan mulla o embruta el bolquer. Al final del document trobareu graelles per fer aquest recull, com a exemple.

Fase de l'aprenentatge

- És molt important realitzar tot el procés organitzat en rutines estables i que el nen pugui percebre el procés d'aquesta forma.
- Establir uns moments fixos per dur-lo a al bany. Al principi l'interval ha de ser molt petit (uns 30 minuts) i anirem prolongant aquests intervals.
- Quan l'assequem, l'infant ha de romandre assegut el temps suficient. És millor no utilitzar joguines que el distreguin de

l'objectiu. No és aconsellable que romanguí assegut més de 5 minuts.

- Cal anticipar-li que és el que farem, fent ús de frases curtes i directes.
- Cal felicitar-lo si fa les seves necessitats al WC, felicitant i reforçant l'acció. Si no fa pipí el traïem del lavabo amb naturalitat i s'explica que tornarem a intentar-ho en un altre moment.
- L'adult ha d'estar en constant observació dels gestos i moviments que fa l'infant per posar paraules a la necessitat.
- Si es fa pipí a sobre, li explicarem de manera natural on ha de fer el pipí i l'acompanyarem perquè col·labori en els hàbits de canvi de roba i d'higiene.
- No hem "d'exigir" mai que faci pipí o caca ja que això pot provocar rebuig per part de l'infant o fixació per requerir la nostra atenció.
- Per portar un seguiment dels progressos assolits o estimar amb major fiabilitat durant quant temps reté el pipí és convenient anar anotant. Per a això podeu utilitzar la fitxa de registre que tenim estipulada per l'etapa.

A banda de tot l'esmentat anteriorment, és important tenir en compte:

- Decidir quin tipus de material s'utilitzarà per treballar l'aprenentatge. Per fer-ho s'utilitzarà l'WC, i en cas concret de cada infant es valorarà altres materials extres que necessiti (tamboret, adaptadors...)
- Si observem que no hem aconseguit cap progrés en el procés del control d'esfínters en un cert temps (tenint en compte el ritme de cada infant), hem d'abandonar el treball de manera natural (sense retrets) per iniciar-lo de la mateixa forma un temps més tard. (Temps a considerar en cada cas).
- Si el treball s'inicia a l'escola es demanarà a la família que simultàniament a casa facin el registre de les vegades que van a la lavabo.

Fase de consolidació: Caldrà continuar treballant perquè l'infant faci la demanda i el desplaçament de manera més autònoma. També allargar els intervals de temps. En funció del que es vagi observant en cada cas, cada referent anirà guiant les actuacions del treball.

Fase de generalització: És una fase posterior que es pot donar uns mesos després del treball previ, en la qual l'infant ha de ser capaç d'anar sol o fer la demanda a qualsevol de les seves referents (dins de les seves capacitats d'autonomia). Generalitzar aquest aprenentatge serà més fàcil en entorns coneguts per l'infant i en aquells que no ho siguin tant necessitarà més acompanyament.

Algunes recomanacions més:

- Les felicitacions que inicialment han de ser abundants i "exagerades" han de ser cada cop menys freqüents fins a desaparèixer.
- El paper higiènic de vegades es presta a joc o rebuig, per això us aconsellem en alguns casos no oferir el paper fins a l'últim moment.
- L'infant sempre ha de sortir totalment vestit de la cambra de bany per assolir tot l'hàbit a l'espai que toca.
- Quan tingui "fuites" actuar de manera calmada i normalitzant la situació, per tal de no provocar l'efecte contrari.
- Si tenen por d'anar o seure al WC, abans d'iniciar l'aprenentatge cal anar apropant a l'alumne progressivament. Tot i que en un inici no s'assegui és aconsellable que estigui a prop perquè s'acostumi.
- En el cas de la caca, de vegades, cal acompanyar els primers moments i ensenyar que han de fer força, i que no passarà res.
- En la mida que sigui possible, donar el suport d'acompanyament des de fora de l'espai, respectant la seva intimitat, ja que necessiten el seu temps.
- Utilitzar sempre un llenguatge positiu.

ANNEXOS AL PROTOCOL:

- **CARTA COMPROMÍS CONTROL ESFÍNTERS CEE FRANCESC BELLAPART**

....., referent del grup de l'alumne/a
..... del centre d'educació especial Francesc Bellapart i la família conscients que l'èxit en l'assoliment del control d'esfínters dels infants implica l'acció conjunta de la família i de l'escola, signen aquesta carta de compromís, la qual comporta:

Per part del centre:

1. Informar a la família de les fases del protocol i de l'evolució de cadascuna
2. Mantenir comunicació regular amb la família per informar-la de l'evolució del protocol i de cada fase.

3. Oferir assessorament a les famílies en l'adopció de criteris i mesures que afavoreixin l'evolució de l'alumne/a per mitjà de la tutoria i els especialistes que hi intervenen.
4. Informar les famílies de totes les novetats, activitats i esdeveniments, mitjançant trucades telefòniques, reunions i/o llibreta viatgera
5. Coordinar-nos amb els serveis externs si es veu necessari.
6. Informar la família de l'adaptació, rendiment i evolució de l'alumne/a.

Per part de la família:

1. Respectar el protocol de control d'esfínters del centre i dipositar la confiança en els professionals de l'educació i en l'equip directiu.
2. Interessar-se per l'evolució i pels aprenentatges del/a fill/a. Així com adoptar criteris i mesures que puguin afavorir el desenvolupament.
3. Ajudar al seu fill o filla a generalitzar, en l'àmbit quotidià, els aprenentatges competencials treballats a l'escola.
4. Adreçar-se directament al centre, amb cita prèvia concertada, via telefònica o llibreta viatgera, per contrastar les discrepàncies, coincidències o suggeriments.
5. Facilitar al centre les informacions que siguin rellevants per al procés d'aprenentatge, desenvolupament del protocol en concret.
6. Establir una comunicació freqüent mitjançant la llibreta viatgera.

Data

SIGNATURA DE LES REFERENTS

SIGNATURA DE LA FAMÍLIA

- **GRAELLES DE REGISTRE:**

Registre previ de control d'esfínters

Nom de l'alumne/a: _____

Setmana del ____ al ____ del mes de _____

Llegenda

DEMANDA	SI / NO
BOLQUER	PIPI (P) / CACA (C) / RES (R)
LAVABO	PIPI (P) / CACA (C) / RES (R)

DILLUNS

HORA	DEMANDA	BOLQUER	LAVABO

Observacions (Tipus de demanda que fa, reforçadors que s'utilitzen o altres aspectes a destacar...):

DIMARTS

HORA	DEMANDA	BOLQUER	LAVABO

Observacions (Tipus de demanda que fa, reforçadors que s'utilitzen o altres aspectes a destacar...):

DIMECRES

HORA	DEMANDA	BOLQUER	LAVABO

Observacions (Tipus de demanda que fa, reforçadors que s'utilitzen o altres aspectes a destacar...):

DIJOUS

HORA	DEMANDA	BOLQUER	LAVABO

Observacions (Tipus de demanda que fa, reforçadors que s'utilitzen o altres aspectes a destacar...):

Legenda	
DEMANDA	SI / NO
BOLQUER	PIPI (P) / CACA (C) / RES (R)
LAVABO	PIPI (P) / CACA (C) / RES (R)

Registre de control d'esfínters

Nom de l'élève/a: _____

Setmana del ____ al ____ del mes de ____

Llegenda

DEMANDA	SI / NO
ROBA	PIPI (P) / CACA (C) / RES (R)
LAVABO	PIPI (P) / CACA (C) / RES (R)

DILLUNS

[illegible]

Observacions (Tipus de demanda que fa, reforçadors que s'utilitzen o altres aspectes a destacar...):

DIMARTS

[illegible]

Observacions (Tipus de demanda que fa, reforçadors que s'utilitzen o altres aspectes a destacar...):

DIMECRES

[illegible]

Observacions (Tipus de demanda que fa, reforçadors que s'utilitzen o altres aspectes a destacar...):

DIJOURS

[illegible]

Observacions (Tipus de demanda que fa, reforçadors que s'utilitzen o altres aspectes a destacar...):

